

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4305-23

meddelad i Stockholm den 17 oktober 2024

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Per Rådelöv
Nord Advokater KB
Box 17012
104 62 Stockholm

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå

2. BB
3. CC

Ombud för 2 och 3: Advokat Robert Storgårds
Advokatfirman Lexum RS AB
Enhagslingan 2
187 40 Täby

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 22 juni 2023 i mål nr 38-23

SAKEN

Förordnande av styrelseledamot

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avvisar yrkandena om ersättning för rättegångskostnader.

Högsta förvaltningsdomstolen avskriver målet.

BAKGRUND

1. En stiftelse är en juridisk person som bildas genom att egendom enligt förordnande av en eller flera stiftare avskiljs för att varaktigt förvaltas som en självständig förmögenhet för ett bestämt ändamål. I en stiftelse med egen förvaltning ombesörjs förvaltningen av en styrelse, som ansvarar för att föreskrifterna i stiftelseförordnandet följs. Styrelsen ska utse och entlediga ledamöter om inte annat följer av förordnandet.
2. Styrelsen i en stiftelse är beslutför, om mer än hälften av styrelseledamöterna enligt stiftelseförordnandet är närvarande. Om det i förordnandet anges ett högsta och ett lägsta antal ska mer än hälften av det faktiska antalet ledamöter vara närvarande.
3. En stiftelse står under tillsyn av länsstyrelsen. Myndigheten ska förordna nya styrelseledamöter, om det behövs för att styrelsen ska bli beslutför.
4. Av Stiftelsen Minervaskolans stiftelseförordnande framgår att stiftelsens styrelse utser och entledigar styrelseledamöter samt konstituerar sig själv. Vidare anges i förordnandet att styrelsen ska bestå av lägst fyra och högst åtta ledamöter samt att styrelsen är beslutför om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande.

5. I beslut den 17 augusti 2022 konstaterade Länsstyrelsen i Norrbottens län att styrelsen i Stiftelsen Minervaskolan bestod av färre än det lägsta antal styrelseledamöter, dvs. fyra ledamöter, som ska finnas enligt stiftelseförordnandet. Styrelsen bestod då enligt länsstyrelsen av AA, BB och CC. Länsstyrelsen ansåg att styrelsen inte var beslutför med tre styrelseledamöter och förordnade en ny ledamot. Förordnandet skulle gälla till dess att en ny styrelseledamot hade utsetts i behörig ordning.
6. BB och CC överklagade länsstyrelsens beslut till Förvaltningsrätten i Luleå, medan AA motsatte sig bifall till överklagandet. Förvaltningsrätten avslög överklagandet.
7. BB och CC överklagade förvaltningsrättens avgörande till Kammarrätten i Sundsvall. Även i kammarrätten motsatte sig AA bifall. Domstolen ändrade förvaltningsrättens dom och upphävde länsstyrelsens beslut med följande motivering. För det fall det faktiska antalet styrelseledamöter understiger lägsta antal ledamöter enligt stiftelseförordnandet avses med hela antalet det lägsta antalet enligt stiftelseförordnandet, vilket är fyra i Stiftelsen Minervaskolan. Styrelsen var därmed beslutför med tre ledamöter.

YRKANDEN M.M.

8. AA yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och att förvaltningsrättens dom ska fastställas. Hon yrkar även ersättning för rättegångskostnader. Hon anför följande. Kammarrätten har på ett felaktigt sätt tillämpat majoritetsreglerna för omröstning i en stiftelses styrelse på frågan om när en styrelse är beslutför. En stiftelse kan inte vara beslutför när den består av färre styrelseledamöter än det lägsta antal som ska finnas enligt stiftelseförordnandet.
9. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser att överklagandet ska avslås och anför följande. Stiftelsens styrelse är enligt såväl stiftelsens föreskrifter som

lagstiftningen på området beslutför om mer än hälften av det hela, faktiska, antalet ledamöter är närvarande. Styrelsen var därmed beslutför med tre styrelseledamöter och länsstyrelsen skulle därför inte ha förordnat en ny ledamot.

10. *BB och CC* anser att överklagandet ska avslås. De yrkar ersättning för rättegångskostnader.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

11. Enligt 2 kap. 9 § stiftelselagen (1994:1220) ska styrelsen i en stiftelse med egen förvaltning utse och entlediga ledamöter om inte annat följer av stiftelseförordnandet.
12. I 2 kap. 12 § anges att styrelsen i en stiftelse med egen förvaltning är beslutför, om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande. Om det i stiftelseförordnandet föreskrivs att fler styrelseledamöter måste vara närvarande, gäller i stället det. Om inte stiftelseförordnandet föreskriver en särskild röstmajoritet, gäller som styrelsens beslut den mening som mer än hälften av de närvarande röstar för eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.
13. Av 9 kap. 1 § första stycket framgår att en stiftelse med egen förvaltning står under tillsyn av den länsstyrelse som är tillsynsmyndighet i det län där stiftelsens styrelse har sitt säte. Av 5 § första stycket 2 följer att tillsynsmyndigheten kan förelägga en eller flera styrelseledamöter att fullgöra sina åligganden. Enligt 7 § första stycket 1 ska tillsynsmyndigheten förordna en ny styrelseledamot i en stiftelse med egen förvaltning, om detta behövs för att

styrelsen ska bli beslutför. Av andra stycket framgår att ett sådant förordnande gäller till dess att en ny ledamot har blivit utsedd i behörig ordning.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

14. I Stiftelsen Minervaskolans stiftelseförordnande anges att styrelsen ska bestå av lägst fyra och högst åtta styrelseledamöter. Styrelsen, som bestod av tre ledamöter, var således undertalig. I en sådan situation åligger det tillsynsmyndigheten att – för det fall att styrelsen är beslutför men inte vidtar åtgärder – förelägga styrelsen att utse ytterligare ledamöter eller – för det fall att styrelsen inte är beslutför – utse erforderligt antal styrelseledamöter (9 kap. 5 § första stycket 2 och 7 § första stycket 1 stiftelselagen).
15. Frågan är nu om Stiftelsen Minervaskolan var beslutför med endast tre ledamöter.
16. AA anser att reglerna ska tolkas så, att en styrelse i en stiftelse inte är beslutför så fort den består av färre styrelseledamöter än det lägsta antal som ska finnas enligt stiftelseförordnandet.
17. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att bestämmelserna i 2 kap. 12 § och 9 kap. 7 § stiftelselagen är av olika karaktär. I de två första meningarna i det förstnämnda lagrummet förklaras vad som avses med att styrelsen är beslutför medan i 9 kap. 7 § första stycket 1 regleras tillsynsmyndighetens skyldighet att ingripa när styrelsen inte är beslutför.
18. Enligt 2 kap. 12 § första stycket första meningen stiftelselagen är styrelsen i en stiftelse med egen förvaltning beslutför, om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande. I förarbetena anges att med hela antalet styrelseledamöter menas det antal som ska finnas enligt stiftelseförordnandet eller, om det i förordnandet anges ett högsta och ett lägsta antal, det faktiska

antalet ledamöter (prop. 1993/94:9 s. 130). Av detta kan utläsas att när det i förordnandet anges ett spann med ett lägsta och ett högsta antal styrelseledamöter menas med hela antalet det faktiska antal som ligger inom spannet.

19. I motiven till bestämmelsen om tillsynsmyndighetens skyldighet att ingripa vid bristande beslutförhet anges som exempel att mer än hälften av styrelsens ledamöter lämnar uppdraget samtidigt eller hela styrelsen entledigas av myndigheten genom ett interimistiskt beslut (prop. 1993/94:9 s. 205). Exemplifieringen avser alltså fall där det över huvud taget inte finns några styrelseledamöter kvar eller de kvarstående ledamöterna inte uppgår till det antal som måste vara närvarande för att styrelsen ska vara beslutför enligt 2 kap. 12 § stiftelselagen.
20. Det kan således varken av lagtexten eller av nyssnämnda exempel utläsas att uttrycket beslutför i 9 kap. 7 § första stycket 1 stiftelselagen ska ges en annan innebörd än den innebörd som uttrycket har enligt 2 kap. 12 §. Valet av exempel ger tvärtom stöd för att uttrycket ska ha samma innebörd i hela lagen. När det i stiftelseförordnandet anges ett spann ska frågan om styrelsen är beslutför dock inte bedömas utifrån det faktiska antalet ledamöter utan utifrån det lägsta antalet ledamöter som föreskrivs där.
21. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening följer av det anförda att när en eller flera styrelseledamöters uppdrag i en stiftelses styrelse upphör och den inte längre är fulltalig ska tillsynsmyndigheten bedöma frågan om styrelsen är beslutför utifrån antalet kvarstående ledamöter. En undertalig styrelse är

beslutför om antalet återstående styrelseledamöter är fler än hälften av det antal som anges i stiftelseförordnandet eller, om det i förordnandet föreskrivs att fler styrelseledamöter måste vara närvarande, det antal ledamöter för beslutförhet som anges där. Om det i stiftelseförordnandet anges ett spann ska antalet kvarstående ledamöter uppgå till mer än hälften av det lägsta antalet ledamöter enligt spannet för att styrelsen ska vara beslutför.

22. En ordning i enlighet med det sagda är vidare i linje med vad som gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar, jfr 8 kap. 15 § aktiebolagslagen (2005:551) och NJA 2015 s. 312 samt 7 kap. 15 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.
23. I Stiftelsen Minervaskolans stiftelseförordnande anges att styrelsen ska bestå av lägst fyra och högst åtta styrelseledamöter samt att styrelsen är beslutför om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande. Styrelsen var därmed beslutför när den bestod av tre ledamöter. Eftersom styrelsen var beslutför ankom det inte på länsstyrelsen att med stöd av 9 kap. 7 § första stycket 1 stiftelselagen förordna en ny styrelseledamot. Kammarrättens avgörande är således riktigt.
24. Länsstyrelsen har meddelat att myndighetens förordnande inte längre gäller. Saken i Högsta förvaltningsdomstolen har således förfallit. Målet ska därför skrivas av.

25. AA, BB och CC har yrkat ersättning för rättegångskostnader. Då det saknas laglig möjlighet att utge ersättning för rättegångskostnader i målet ska yrkandena om ersättning avvisas (HFD 2022 ref. 10).

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Dag Mattsson, Inga-Lill Askersjö, Mahmut Baran och Ulrik von Essen.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Eveline Gewert.